

Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
Лабораторія профільного навчання

Вивчення предметів
«Трудове навчання» і «Технології»
у 2013/2014 навчальному році

Методичні рекомендації

м. Миколаїв

2013

**Вивчення предметів
«Трудове навчання» і «Технології»
у 2013/2014 навчальному році**

Методичні рекомендації

Укладач

В. Г. Компанієць, методист лабораторії профільного навчання Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Відповідальна за

випуск

І. М. Белова, заступник директора з науково педагогічної роботи Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Рекомендовано науково-методичною радою Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, протокол від 19.06.13 № 3

Вивчення трудового навчання в загальноосвітніх навчальних закладах області у 2013/2014 навчальному році : інструктивно-методичний лист / Укл. В. Г. Компанієць. – Миколаїв: ОІППО. – 24 с.

Лабораторія профільного навчання

Лабораторія редагування та видавничої діяльності Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
2013

Трудове навчання, технології, креслення

Технологічна освіта – особливий аспект життя, який водночас є предметом, засобом і результатом життєвої активності. Формування технологічної освіти у значній мірі залежить від тих освітніх технологій, якими використовуємо в процесі навчання. Ураховуючи те, що учень, як суб'єкт навчання, отримує від педагога певні орієнтири процесу засвоєння знань, а більшість інформації має здобувати сам, основу освітнього процесу складають інноваційні технології, зорієнтовані як на знаннєвий, ціннісний, діяльнісний компоненти, так і на особисту творчість школяра. У процесі навчання важлива не інноваційна технологія сама по собі, а те, наскільки її використання допомагає в досягненні освітніх цілей. Формування всіх ключових компетентностей відбувається на кожному уроці й неможливо відокремити в чистому вигляді формування соціально-трудової, загальнокультурної, інформаційної від формування будь-якої іншої компетентності. Акценти в трудовій підготовці учнівської молоді повинні переміститися від тренувального навчання до формування та розвитку творчої ініціативи, творчого пошуку, інтелектуального наповнення всього змісту трудового навчання, створення реальних умов для реалізації індивідуальних можливостей особистості кожного учня.

Центральною проблемою сьогодення залишається якість технологічної освіти, яка залежить не від об'єму засвоєних знань, умінь і навичок учня, а від оволодіння ключовими компетентностями, що складають основу соціалізації особистості. Саме це має стати кінцевим результатом освітньої галузі «Технологія». У сучасних умовах компетентнісного підходу до рівня освітньої підготовки учнів вирішального значення набувають сучасні педагогічні технології (інтерактивні, проектні тощо), які передбачають їх використання в процесі впровадження особистісно орієнтованого підходу.

Застосування особистісно орієнтованої моделі навчання дозволяє широко реалізувати такі принципи навчання, як науковість, доступність,

актуальність, наочність. Використання наочності на уроках трудового навчання поліпшує запам'ятовування, а використання візуальних засобів значно скорочує презентацію нового матеріалу. Використання ІКТ на уроках дає змогу ознайомити учнів із сучасними інформаційними та виробничими технологіями. Застосування комплекта програмного забезпечення Beads Wisker (створення схем для вишивки хрестиком, бісером), Publisher (виконання публікацій), Paint (малювання ескізів), Power Point (оформлення презентації), Test Master (для оцінювання), FreeMind (для створення та роботи з опорними конспектами) дає змогу подавати учням більш інформаційно-пізнавального матеріалу з тем навчальної програми, вивільняє час для практичної роботи.

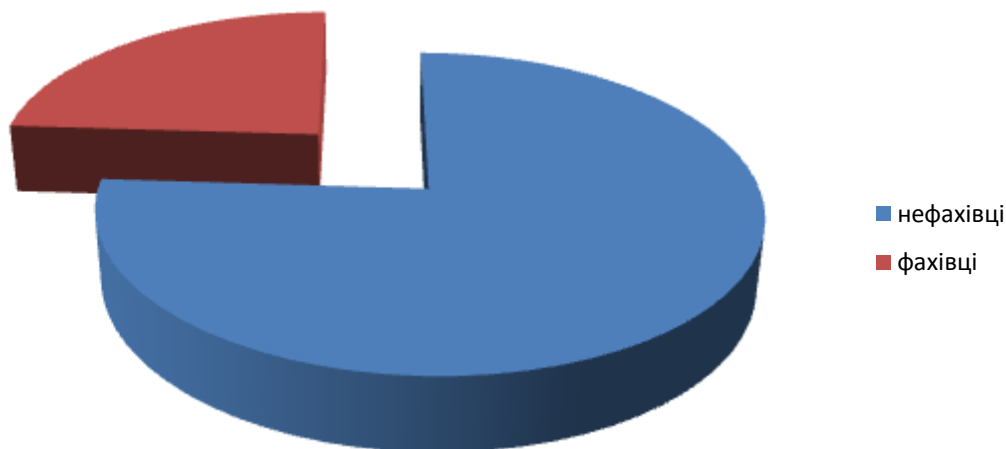
При вивченні багатьох розділів програми доцільно широко застосовувати випереджувальні завдання, що спонукатиме школярів до роботи з різними джерелами інформації (довідковою літературою, журналами, персональним комп'ютером).

Під час вивчення учнями розділу «Техніка і технологічні процеси виготовлення виробів із конструкційних матеріалів» широко застосовується продуктивне навчання, що базується на вільному виборі та зацікавленості, відповідає цілям випереджувального розвитку можливостей учнів, виховує в них активність, самостійність.

Для реалізації продуктивного навчання на уроках ми використовуємо індивідуальну, групову та колективну форми навчальної діяльності. Із метою врахування індивідуальних особливостей учнів, розширення та поглиблення знань на уроках використовуються диференційовані завдання. Найглибшим виявом диференціації є реалізація принципу індивідуалізації, який дає можливість розвинути талант кожної дитини.

Ефективність навчально-виховного процесу в значній мірі залежить від рівня фахової майстерності педагогів. Якісний склад учителів трудового навчання за основними параметрами наведений у діаграмі.

Кадрове забезпечення викладання трудового навчання

Значна нестача фахівців пояснюється, в основному, тим, що сумарної кількості годин, відведених на вивчення трудового навчання, недостатньо для повного тижневого навантаження однокласної школи. Для підвищення якості викладання предмета необхідно створити вчителям-сумісникам умови для підвищення кваліфікації, активізувати роботу районних методичних об'єднань з ними.

Викладання трудового навчання у 2013/2014 навчальному році

Викладання трудового навчання в загальноосвітніх закладах області здійснюється відповідно до таких нормативних документів:

- Закон України «Про загальну середню освіту»;
- Концепція профільного навчання в старшій школі;
- Державний стандарт базової і повної середньої освіти (освітня галузь «Технологія»);
- Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Трудове навчання. 5–9 класи. Нова редакція (авт.: В. М. Мадзігон та інші);
- Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Трудове навчання. 5–9 класи (за новим стандартом);

–Навчальна програма. Технології. 10–11 класи. Для загальноосвітніх навчальних закладів. Затверджено Міністерством освіти і науки України (наказ від 22. 02. 2008 № 122).

Типовими навчальними планами для загальноосвітніх навчальних закладів на вивчення трудового навчання передбачено:

- у 5 класі – 2 год. на тиждень;
- у 6, 9 класах – 1 год. на тиждень;
- у 7–8 класах – 2 год. на тиждень;
- у 10–11 класах (незалежно від профілю) – 1 год. на тиждень;
- у 10–11 класах технологічного профілю – 6 год. на тиждень.

Викладання трудового навчання у 5-му класі

Нова навчальна програма з трудового навчання спрямована на досягнення головної мети трудового навчання в середній школі, а саме: формування технологічно освіченої особистості, підготовленої до самостійного життя і активної перетворювальної діяльності в умовах сучасного високотехнологічного, інформаційного суспільства.

Зміст предмета має чітко виражену прикладну спрямованість і реалізується переважно шляхом застосування практичних методів і форм організації занять.

Трудове навчання у 5 класі базується на практичній діяльності учнів. **Практичні роботи бажано проводити на кожному уроці.** Їх зміст визначається вчителем самостійно залежно від теми уроку та виду робіт, що виконуватимуться під час уроку. Засвоєння теоретичного матеріалу доцільно проводити під час практичних робіт, не витрачаючи на це окремого навчального часу. Однак не виключається можливість проведення уроків засвоєння нових знань, під час яких учитель може розкрити навчальний матеріал усього модуля або його окремої частини. Такі уроки в навчальному процесі можуть бути поодинокими.

Завдяки своїй спрямованості на реалізацію принципу варіативності програма дозволяє планувати навчальний матеріал відповідно до

матеріально-технічного та кадрового забезпечення навчального процесу, віково-статевих особливостей учнів та їхніх інтересів. Вона містить обов'язкову для вивчення складову та варіативну складову.

Обов'язкова для вивчення складова обирається школою із запропонованих блоків залежно від умов поділу на групи хлопців і дівчат, кадрового забезпечення та інтересів учнів. Для 5 класу пропонується на вибір два блоки:

Блок 1. Технологія виготовлення виробів із фанери та ДВП.

Блок 2. Технологія виготовлення виробів з аплікацією.

Обидва блоки містять чотири розділи:

- Основи матеріалознавства.
- Технологія виготовлення виробів.
- Основи техніки, технологій і проектування.
- Технологія побутової діяльності.

Під час вивчення розділу «Основи матеріалознавства» учні ознайомляться з тими матеріалами та їх властивостями, які будуть використовувати в роботі під час освоєння обраного блоку.

Розділ «Технологія виготовлення виробів» є основним у кожному блоці. Під час його вивчення учні ознайомлюються з послідовністю виготовлення виробу, операціями, інструментами, пристосуваннями, які при цьому застосовуються, виготовляють виріб.

Розділ «Основи техніки, технологій і проектування» ознайомлює учнів із технікою, механізмами, машинами, сучасними технологіями та процесами. У цьому розділі також передбачено вивчення основ проектної діяльності, яка буде впроваджуватися при вивченні варіативних модулів. Тему «Основи проектної діяльності» доцільно вивчати останньою темою обов'язкової для вивчення складової, після якої відразу планується вивчення варіативних модулів.

Для набуття учнями корисних навичок програмою передбачено розділ «Технологія побутової діяльності». Особливість цього розділу полягає в тому, що його можна вивчати в будь-який час (на початку вивчення курсу, після вивчення базового блоку, у кінці вивчення курсу), не порушуючи при цьому календарний план. Але слід зазначити, що розділи «Основи матеріалознавства», «Технологія виготовлення виробів» та «Основи техніки, технологій і проектування» викладаються в послідовності, зазначеній у програмі.

Порядок вивчення розділів і тем обов'язкової для вивчення складової визначено навчальною програмою.

5 клас	
Обов'язкова для вивчення складова. Обирається один блок (26 год.)	
1. Технологія виготовлення виробів із фанери та ДВП (26 год.)	2. Технологія виготовлення виробів з аплікацією (26 год.)
Варіативна складова. Два модулі (40 год.)	
Варіативний модуль 1 (20 год.)	
Варіативний модуль 2 (20 год.)	
Резерв часу (4 год.)	

Блок 1. Технологія виготовлення виробів із фанери та ДВП

№ з/п	Розділ і тема	Кількість годин
	Обов'язкова для вивчення складова	26
1	Вступ	(1)

2	<i>Розділ 1. Основи матеріалознавства</i>	(3)
	Тема 1.1. Види конструкційних матеріалів. Фанера, ДВП	1
	Тема 1.2. Властивості фанери та ДВП	2
3	<i>Розділ 2. Технологія виготовлення виробів із фанери та ДВП</i>	(14)
	Тема 2.1. Процес розмічання заготовок	1
	Тема 2.2. Процес пиляння фанери та ДВП	7
	Тема 2.3. Прийоми свердління фанери та ДВП	1
	Тема 2.4. Процес підготовки деталей виробу до оздоблення	2
	Тема 2.5. Способи з'єднання деталей із фанери та ДВП	1
	Тема 2.6. Оздоблення виробів із фанери та ДВП. Ознайомлення з професіями деревообробної промисловості	2
4	<i>Розділ 3. Основи техніки, технологій і проектування</i>	(4)
	Тема 3.1. Знаряддя праці, які використовують у побуті	1
	Тема 3.2. Поняття про деталь. Способи отримання деталей	1
	Тема 3.3. Основи проектної діяльності	2
5	<i>Розділ 4. Технологія побутової діяльності</i>	(4)
	Тема 4.1. Безпечне користування побутовими електроприладами	1
	Тема 4.2. Культура споживання їжі. Етикет за столом	2

	Тема 4.3. Елементи грамоти споживача	1
	Варіативна складова	40
6	Варіативний модуль	20
7	Варіативний модуль	20
8	<i>Резерв часу</i>	4
	Разом	70

Блок 2. Технологія виготовлення виробів з аплікацією

№ з/п	Розділ і тема	Кількість годин
	Обов'язкова для вивчення складова	26
1	<i>Вступ</i>	1
2	<i>Розділ 1. Основи матеріалознавства</i>	(3)
	Тема 1.1. Види конструкційних матеріалів. Матеріали для виготовлення аплікацій	1
	Тема 1.2. Короткі відомості про текстильні волокна	2
3	<i>Розділ 2. Оздоблення виробів аплікацією</i>	(14)
	Тема 2.1. Аплікація як вид художнього оздоблення виробів	2
	Тема 2.2. Процес виготовлення виробу з аплікацією	8
	Тема 2.3. Оздоблення виробу з аплікацією	4

4	<i>Розділ 3. Основи техніки, технологій і проектування</i>	(4)
	Тема 3.1. Знаряддя праці, які використовують у побуті	1
	Тема 3.2. Поняття про деталь. Способи отримання деталей	1
	Тема 3.3. Основи проектної діяльності	2
5	<i>Розділ 4. Технологія побутової діяльності</i>	(4)
	Тема 4.1. Безпечне користування побутовими електроприладами	1
	Тема 4.2. Культура споживання їжі. Етикет за столом	2
	Тема 4.3. Елементи грамоти споживача	1
	Варіативна складова	40
6	Варіативний модуль	20
7	Варіативний модуль	20
8	<i>Резерв часу</i>	4
	Разом:	70

Освоєння варіативних модулів здійснюється на основі проектно-технологічної діяльності. Варіативні модулі обираються залежно від матеріально-технічного та кадрового забезпечення навчального процесу, бажання учнів, регіональних традицій. Варіативні модулі, які пропонуються для вивчення у 5 класі:

1. Технологія виготовлення народної ляльки.
2. Технологія виготовлення м'якої іграшки.
3. Технологія виготовлення виробів, оздоблених об'ємною аплікацією.
4. Технологія виготовлення вишитих виробів.

5. Технологія виготовлення швейних виробів (машинним способом).
6. Технологія приготування страв.
7. Технологія плетіння з бісеру.
8. Технологія виготовлення виробів із бісеру на дротяній основі.
9. Технологія писанкарства.
10. Технологія виконання електротехнічних робіт.
11. Технологія оздоблення виробів художнім випалюванням.
12. Технологія виготовлення виробів із тонкого листового металу.
13. Технологія виготовлення виробів із дроту.
14. Технологія виконання аплікації із природних матеріалів.
15. Технологія виготовлення дерев'яної іграшки.
16. Технологія виготовлення виробів із деревини та деревних матеріалів (способом ажурного випилювання).
17. Технологія виготовлення сувенірів із деревних матеріалів.
18. Технологія виготовлення виробів способом металопластики.
19. Технологія виготовлення макетів споруд із деревини та деревних матеріалів.
20. Технологія вирощування рослин (квітів) та догляд за ними.
21. Технологія догляду за тваринами.
22. Технологія оздоблення виробу елементами геометричного різьблення.

Із зазначеного переліку для 5 класу слід обрати по 2 варіативні модулі, на освоєння яких відводиться по 20 годин навчального часу. Освоєння варіативних модулів відбувається за окремо розробленими програмами до них.

Уся проектна документація (зображення виробу, розрахунок матеріалів, послідовність виготовлення тощо) учнями 5 класу виконується в робочих зошитах.

Резерв часу, передбачений програмою, учитель може використати на підсилення окремих складових навчальної програми на свій вибір.

Результатом діяльності учнів при вивченні кожного блока

обов'язкової для вивчення складової програми має бути виріб, а будь-якого варіативного модуля – проект.

Під час роботи у навчальній майстерні на кожному уроці треба звертати увагу на дотримання учнями правил безпечної роботи, виробничої санітарії й особистої гігієни, навчати їх тільки безпечних прийомів роботи, ознайомлювати із заходами попередження травматизму.

Навчання хлопців і дівчат на уроках трудового навчання має відбуватися окремо. Поділ класів на групи здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.02 № 128, і відбувається за наявності в класі більше 27 учнів для міських шкіл та більше 25 для сільських.

Якщо кількість учнів у класі не дає змоги здійснити поділ на групи на гендерній основі, можна скористатись іншими варіантами формування груп: з паралельних класів; формування змішаної групи хлопців і дівчат; поділ на групи за рахунок варіативної частини навчального плану.

Викладання трудового навчання у 6–9-х класах

Вивчення трудового навчання у 6–9-х класах забезпечено навчальною програмою «Трудове навчання. 5–9 класи» (нова редакція) за загальною редакцією В. М. Мадзігона, яка має гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки» (від 27.08.2010 № 1/11-8205). Програма з варіативними модулями розміщена на офіційному сайті Міністерства www.mon.gov.ua.

Зміст навчального предмета реалізується за трьома варіантами програми:

- для хлопців;
- для дівчат;
- для класів, що не поділяються на групи хлопців і дівчат.

Навчальна програма з трудового навчання для учнів 6–9-х класів побудована за модульною системою. Вона складається з інваріантних (обов'язкових), варіативних (на вибір) та базового (для класів, що не поділяються на групи хлопців і дівчат) модулів.

Інваріантний зміст трудового навчання розрахований на засвоєння окремими групами хлопців і дівчат. Він займає приблизно половину навчального часу. Інваріантний модуль вивчається у 6–8-х класах у першому півріччі.

Варіативні модулі обирає вчитель у залежності від матеріально-технічної бази, фахової підготовленості, регіональних традицій наповнюваності класів та бажання учнів. Розроблено окремий перелік варіативних модулів для 5–6 та 7–9 класів. Варіативні модулі розраховані на 16 годин кожен. Їх вивчення відбувається за окремо розробленими програмами.

Зміст трудового навчання для класів, що не поділяються на групи хлопців і дівчат, складається лише з варіативних модулів. При цьому, учні мають освоїти базовий модуль. Наскрізними лініями, що закладені в зміст базового модуля, є:

- проектування виробів;
- конструкційні матеріали;
- основи техніки і технологій.

На освоєння навчального матеріалу, передбаченого базовим модулем, не відводиться окремих годин. Він вивчається інтегровано з вивченням варіативних модулів. Учителеві на початку навчального року слід спланувати перелік та послідовність вивчення варіативних модулів, а також розподілити навчальний матеріал, передбачений базовим модулем. Орієнтовний перелік варіативних модулів по класах подано в таблиці № 1.

Таблиця 1

Базовий навчальний матеріал	Рекомендовані варіативні модулі
6 клас	

<p>Проектування виробів</p> <p>Метод комбінування. Моделі-аналого, опис об'єкта проектування. Аналіз конструкції проєктованого виробу (порівняння зразків-аналогів, визначення їх позитивних і негативних ознак у конструкції тощо). Поняття про показники якості. Площинна розмітка</p>	<p>Технологія обробки тонкого листового металу. Технологія виготовлення м'якої іграшки.</p> <p>Технологія виготовлення вишитих виробів.</p> <p>Технологія електротехнічних робіт.</p>
<p>Конструкційні матеріали</p>	
<p>Види конструкційних матеріалів, які застосовуються для проектування і виготовлення виробів: тканини (бавовняні, лляні), фольга, тонколистовий метал, дріт, нитки для вишивання</p>	
<p>Основи техніки і технологій</p>	
<p>Еволюція знарядь праці. Машина як вид техніки. Технологія виконання ручних з'єднувальних та оздоблювальних швів (штапівка, стебловий і тамбурний шви, косий хрестик, козлик, проста гладь). Технологія роботи з тонколистовим металом, дротом (процес різання та гнуття металу, дроту)</p>	
<p>7 клас</p>	
<p>Проектування виробів</p> <p>Робота з інформаційними джерелами. Визначення зразків для проектування.</p>	<p>Технологія оздоблення одягу</p> <p>Технологія токарної обробки</p>

<p>Метод фокальних об'єктів.</p> <p>Елементи графічної грамоти (типи креслярських ліній, нанесення розмірів). Використання ескізу та креслень виробів</p>	<p>деревини.</p> <p>Технологія виготовлення м'якої іграшки (в'язаної).</p>
<p>Конструкційні матеріали</p> <p>Види конструкційних матеріалів, які застосовуються для проектування і виготовлення виробів: природні матеріали (деревина) та матеріали штучного походження (синтетичні). Захист конструкційних матеріалів від негативного впливу кліматичних та інших факторів. Догляд за виробами з натуральних матеріалів</p>	<p>Технологія обробки деревини</p>
<p>Основи техніки і технологій</p> <p>Типові та спеціальні деталі. Види з'єднань деталей: рухомі й нерухомі, рознімні й нерознімні. Складання технологічної карти на проєктований виріб. Технологія плетіння гачком та спицями. Технологія обробки деревини ручними інструментами</p>	
<p>8 клас</p>	
<p>Проектування виробів</p> <p>Комбінаторика в художньому конструюванні. Симетрія, асиметрія. Ритм. Динамічні та статичні форми. Рівновага. Фактура матеріалу</p>	<p>Технологія оздоблення одягу.</p> <p>Технологія слюсарної обробки металів.</p> <p>Технологія токарної обробки металів.</p> <p>Технологія виготовлення швейних виробів (машинним способом)</p>

<p style="text-align: center;">Конструкційні матеріали</p> <p>Матеріали хімічного походження (штучні, синтетичні). Їх переваги і недоліки в порівнянні з натуральними матеріалами. Способи отримання штучних і синтетичних матеріалів. Їх вплив на здоров'я людини і навколишнє середовище</p>	
<p style="text-align: center;">Основи техніки і технологій</p> <p>Відомості про основні базові технології</p>	

Викладання предмета «Технології» (старша школа)

Учні 10 та 11-х класів, незалежно від профілю навчання (крім технологічного) освоюють навчальний предмет «Технології» (трудове навчання) за навчальною програмою «Технології. 10–11 класи» (авт.: А. І. Терещук та інші).

Програма має модульну структуру і складається з двох частин – інваріантної та варіативної. Основою інваріантної складової є базовий модуль «Проектні технології у перетворюючій діяльності людини». На вивчення базового модуля у 10–11-х класах відводиться по 12 годин.

Старшокласники навчаються застосовувати проектну технологію як інструмент для розв'язання проблем, що на уроках повинно бути представлено у формі творчих проектів.

Вивчення другої (варіативної) частини програми передбачається в обсязі 20 годин (один варіативний модуль). Модулі слід обирати з урахуванням побажань учнів, матеріально-технічної бази навчальних шкільних майстерень, фахової підготовки вчителя. Це дасть можливість учням,

незалежно від профілю навчання, оволодіти практичними технологіями, які викликають зацікавленість.

Варіативні модулі мають засвоюватися старшокласниками через проектну діяльність, результатом якої є творчий проект.

Програми дозволених варіативних модулів до навчальної програми «Технології. 10–11 класи» поданий у додатку 1.

Профільне навчання

Європейський вибір України супроводжується усвідомленням необхідності обґрунтування та реалізації власної стратегії подальшого прогресу загалом та окремих сфер своєї життєдіяльності в контексті поступової інтеграції в європейське співтовариство в соціальному та економічному аспектах. У залежності від темпів розвитку країни кількість робітничих вакансій буде збільшуватись, а технологічний напрям профільного навчання користуватиметься значним попитом серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів як складова вибудови власної освітньої траєкторії.

Учні, які обрали технологічний профіль, можуть навчатись за такими спеціалізаціями (наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2008 № 893):

1. Технологія деревообробки.
2. Технологія металообробки.
3. Основи дизайну.
4. Технологія кулінарії.
5. Технологія швейної справи.
6. Технологія художньої обробки матеріалів.
7. Технологія будівництва та опоряджувальних робіт.
8. Технологія агровиробництва.
9. Основи бджільництва.
10. Технічне конструювання та моделювання.
11. Технологія української народної вишивки.

12. Матеріалознавство та технологія конструкційних матеріалів.
13. Енергетика.
14. Комп'ютерна інженерія.
15. Легка промисловість.
16. Основи телекомунікацій.
17. Агротехніка.
18. Технологія конструювання та моделювання одягу.

За наявності відповідного грифа Міністерства освіти і науки України профільне навчання може здійснюватись за авторськими програмами з інших, не передбачених переліком, спеціалізацій.

Ключовою складовою організації профільного навчання технологічного напрямку є наявність відповідної матеріально-технічної бази. Таку базу мають міжшкільні навчально-виробничі комбінати. Тому організація профільного навчання технологічного напрямку на базі МНВК є найбільш оптимальною. Однак це не виключає можливості впровадження зазначеного напрямку на базі тих загальноосвітніх навчальних закладів, що відповідають вимогам.

Закон України «Про загальну середню освіту» відносить міжшкільні навчально-виробничі комбінати до закладів системи загальної середньої освіти й покладає на них обов'язки забезпечення потреб учнів загальноосвітніх навчальних закладів у профорієнтаційній та професійній підготовці. При впровадженні технологічного напрямку на базі МНВК загальноосвітні навчальні заклади передають у комбінати педагогічне навантаження в обсязі, передбаченому навчальними планами для забезпечення якісного оволодіння учнями обраного напрямку діяльності.

Професійна підготовка старшокласників проводиться в закладах освіти згідно з ліцензійними вимогами до зазначеного напрямку навчальної діяльності (постанова Кабінету Міністрів України від 29.08.03 № 1380). Мережа навчальних груп визначається на основі контингенту учнів старших класів, яких направляє школа, а їх наповнення регламентується ліцензійними

нормами. Випускникам, які успішно закінчили повний курс навчання з професійної підготовки, надається право складати державні іспити на присвоєння кваліфікації з видачею документа про професійну освіту єдиного державного зразка України.

Типові навчальні плани і програми з професійно-технічного навчання на базі закладів системи загальної середньої освіти для підготовки кваліфікованих робітників розроблено на основі ДС ПТО. Вони є обов'язковими для виконання всіма МНВК і загальноосвітніми навчальними закладами, що готують кваліфікованих робітників із числа учнів 10–11-х класів.

У МНВК і ЗНЗ тривалість професійної підготовки – 350, 480, 540, 680 годин. Типові навчальні плани професійного навчання для закладів системи загальної середньої освіти узгоджені з Департаментом професійно-технічної освіти та Департаментом загальної середньої і дошкільної освіти. Типові навчальні плани розділені на чотири групи за кількістю годин:

350 годин – 5 годин тижневих (доповнюється 1 година тижневих на профорієнтаційний курс). Виробнича практика не передбачена. Професії: водій автотранспортних засобів (категорія «С») – 350 годин; водій автотранспортних засобів (категорія «В») – 220 годин (1 рік навчання).

480 годин – 6 годин тижневих + 2 тижні виробничої практики. Професії: штукатур, II розряд; продавець із лотка на ринку.

540 годин – 6 годин тижневих + 4 тижні виробничої практики. Професії: слюсар з ремонту сільськогосподарських машин; різьбяр по дереву та бересті, II розряд; швачка I розряду, кравець II розряду; оператор комп'ютерного набору, II категорія; агент із організації туризму (18 років); вишивальниця – II розряд; манікюрниця – II розряд.

680 годин – 6 годин тижневих + 2 години за рахунок варіативної складової + 4 тижні виробничої практики. Професії: столяр будівельний, II розряд (18 років); секретар-друкарка; касир (на підприємстві, в установі, організації) (18 років); слюсар по ремонту автомобілів; молодша медична

сестра по догляду за хворими (18 років); перукар – 645 годин (18 років); офіціант, III розряд (18 років); секретар керівника (на підприємстві, в установі, організації).

Орієнтовний перелік професій, за якими може здійснюватись професійна підготовка учнів у системі загальної середньої освіти за типовими навчальними планами, приведений у таблиці № 2 (додаток 2).

Викладання креслення

Важливою складовою технологічної підготовки школярів є знання основ графічної грамоти.

Предмет «Креслення» може вивчатись як окремий предмет або інтегровано з іншими предметами. Якщо креслення вивчається як окремий предмет, то на його вивчення використовуються години з варіативної складової навчального плану (в обсягах, передбачених навчальними програмами). Міністерство освіти і науки України рекомендує програму «Креслення. 8–11 класи» автора Сидоренко В. К. К. : Шкільний світ, 2001), яка забезпечена підручниками «Креслення» для загальноосвітніх навчально-виховних закладів (В. К. Сидоренко. К. : Школяр, 2004).

Додаток 1

Перелік модулів

до варіативної складової програми предмета «Технології»

I. Терещук А. І. Методика організації проектної діяльності старшокласників з технологій: метод. посіб. для вчителів, навч. прогр., варіативні модулі / А. І. Терещук, С. М. Дятленко. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 128 с.

1. Технологія бісерного плетіння на дротяній основі.
2. Технологія художнього різьблення по дереву.
3. Технологія геометричного (гострокутного) гуцульського різьблення.
4. Основи лісового господарства.

5. Технологія виготовлення макетів малих архітектурних форм.
6. Технологія вишивання технікою мережки.
7. Технологія художнього набивання на тканині.
8. Технологія плетіння спицями.
9. Технологія рельєфного різьблення.
10. Технологія розпису на склі.
11. Технологія соломоплетіння.
12. Технологія інкрустації виробів з деревини.
13. Технологія токарної обробки деревини.
14. Технологія вишивання стрічками.

II. Терещук А. І. Технології. 10–11 класи. Навчальна програма. Рівень стандарту, академічний рівень. Варіативні модулі / Терещук А. І., Боринець Н. І., Дятленко С. М., Сидоренко В. К., Терещук Г. В., Ходзицька І. Ю. – Кам'янець–Подільський : Аксіома, 2010. – 140 с.

1. Основи об'ємного ком'ютерного моделювання.
2. Технологія виготовлення аплікації з текстильних матеріалів та фурнітури.
3. Технологія в'язання гачком.
4. Технологія виготовлення виробів із сучасних деревинних матеріалів.
5. Технологія виготовлення дитячого одягу.
6. Технологія виготовлення листівок.
7. Технологія виготовлення м'якої іграшки.
8. Технологія виготовлення української народної ляльки-оберега.
9. Технологія виготовлення подарункових упаковок з текстильним декором.
10. Технологія виготовлення штучних квітів.
11. Технологія вишивання шовковими стрічками.

12. Технологія дизайну інтер'єру.
13. Технологія дизайну предметів інтер'єру.
14. Технологія дизайну шкільних та офісних інтер'єрів.
15. Технологія клаптикового шиття (печворк).
16. Технологія ліплення.
17. Технологія матчворку (конструювання із сірників).
18. Технологія ниткової графіки.
19. Технологія об'ємної вишивки.
20. Технологія пірографії (випалювання по деревині).
21. Технологія писанкарства.
22. Технологія ручного розпису тканин (батик).
23. Технологія ручного ткацтва.
24. Технологія хлібопекарського та кондитерського виробництва.
25. Технологія художньої обробки деревини випилюванням.

III. Боринець Н. І. Трудове навчання : Збірник варіативних модулів : Технології. 10–11 класи. / Упоряд. Л. Рак. – К. : Шк. світ, 2011. – 120 с.

1. Технологія вишивання весільних рушників.
2. Технологія вишивання сорочки.
3. Технологія вишивання бісером.
4. Технологія бісерного ткацтва.
5. Технологія декупажу.
6. Технологія пошиття швейних виробів (із суцільнокроєним рукавом, на основі нічної сорочки).
7. Технологія конструювання та моделювання швейних виробів.
8. Технологія конструювання жіночого одягу.
9. Технологія пошиття плечового виробу з капюшоном (за журнальною викройкою).
10. Технологія пошиття домашнього взуття.

11. Технологія печворку, в'язаного гачком.
12. Технологія валяння виробів.
13. Технологія мозаїки по деревині (маркетрі).
14. Технологія макетування зброї.
15. Технологія електротехнічних робіт (виготовлення електрофікованих виробів).
16. Технологія довбарства.
17. Технологія виготовлення виробів із екструдованого пінополістеролу.
18. Технологія художньої в'язі.
19. Технологія шкіряної пластики.
20. Технологія ремонту та виготовлення меблів.
21. Технологія виготовлення штучних приманок для вудіння риби.

Таблиця № 2

№п/п	Код	Назва професії
1	4112	Оператор комп'ютерного набору
2	4115	Секретар керівника (організації, підприємства, установи)
3	4211	Касир (на підприємстві, в установі, організації)
4	4212	Касир (у банку)
5	4221	Агент із організації туризму
6	5122	Кухар
7	5123	Офіціант
8	5132	Молодша медична сестра з догляду за хворими
9	5141.2	Манікюрниця
10	5141.2	Перукар (перукар-модельєр)
11	5220	Продавець непродовольчих товарів
12	5220	Продавець продовольчих товарів
13	5230	Продавець (із лотка на ринку)
14	7122.2	Муляр
15	7124.2	Столяр будівельний
16	7124.2	Тесляр
17	7129.2	Монтажник гіпсокартонних конструкцій
18	7133.2	Штукатур
19	7141.1	Маляр
20	7231.2	Слюсар із ремонту автомобілів
21	7233.1	Слюсар-ремонтник
22	7233.2	Слюсар із ремонту сільськогосподарських машин і устаткування
23	7331.2	Різьбяр по дереву та бересті

24	8211.2	Токар
25	8263.2	Вишивальниця
26	8263.2	Швачка
27	8322.2	Водій автотранспортних засобів кат. «В»
28	8322.2	Водій автотранспортних засобів кат. «С, С1»
29	8322.2	Водій мототранспортних засобів кат. «А, А1»
30	8332.1	Тракторист
31	5113	Екскурсовод
32	5131	Помічник вихователя
33	4223	Оператор поштового зв'язку
34	4144	Діловод
35	5131	Нянька
36	8269.2	Квіткарка
37	7344.1	Фотограф
38	7324.1	Художник розмалювання по дереву
39	5142	Покоївка
40	6113	Озеленювач
41	5121	Економка
42	7433.2	Кравець